

הכרזה בדבר קיום מונופולין

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, אני מכריז בזה על קיומו של מונופולין בדלקמן:

הנכס או השירות:

חומצה וזרחית

חומצה גפרתית

אמוניה

פוספטים

דשנים כימיים

ברום ותרכובותיו

אשלג

בעל המונופולין:

כימיקלים לישראל בע"מ

החלטת ההכרזה פתוחה לעיון הציבור בתיק מונופול 1382, במשרדי רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, ירושלים.

ה' בתשרי התשס"ג (11 בספטמבר 2002)

(חמ 1844-3)

דרור שטרם

הממונה על הגבלים עסקיים

י"ח התשמ"ח, עמ' 128.

הכרזה בדבר קיום מונופולין

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, אני מכריז בזה על קיומו של מונופולין בדלקמן:

השירות:

אספקת שירותי הובלת מלט אפור בתפוזרת בתחומי מדינת ישראל

בעל המונופולין:

תעבורה תפוזרת בע"מ

החלטת ההכרזה פתוחה לעיון הציבור בתיק מונופול 197, במשרדי רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, ירושלים.

כ"ז באלול התשס"ב (4 בספטמבר 2002)

(חמ 1844-3)

דרור שטרם

הממונה על הגבלים עסקיים

י"ח התשמ"ח, עמ' 128.

הודעה בדבר הוצאת חבר מן הלשכה

לפי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

אני מודיע בזה, בהתאם לסעיפים 69(א) ו-72 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, כי בית הדין המשמעתי

סי"ח התשכ"א, עמ' 178; התש"ס, עמ' 110.

המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב בשבתו ביום ט' בתמוז התשס"ב (19 ביוני 2002), בתיק בד"מ 38/02, החליט להטיל על עורך הדין דן חוטין, ת"ז 022455489, רישיון מס' 17887, עונש של הוצאה מן הלשכה.

תוקף ההוצאה מן הלשכה מיום י"ד באלול התשס"ב (22 באוגוסט 2002).

כ"ח באלול התשס"ב (5 בספטמבר 2002)

(חמ 94-3)

סמואל שמואל

סגן ראש לשכת עורכי הדין

הודעה בדבר הוצאת חבר מן הלשכה

לפי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

אני מודיע בזה, בהתאם לסעיפים 69(א) ו-72 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, כי בית הדין המשמעתי המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב בשבתו ביום ט"ו באב התשס"ב (24 ביולי 2002), בתיק בד"מ 41/02, החליט להטיל על עורך הדין מארק גוטהרץ, ת"ז 016705857, רישיון מס' 9492, עונש של הוצאה מן הלשכה.

תוקף ההוצאה מן הלשכה מיום כ"ב באלול התשס"ב (30 באוגוסט 2002).

כ"ח באלול התשס"ב (5 בספטמבר 2002)

(חמ 94-3)

סמואל שמואל

סגן ראש לשכת עורכי הדין

סי"ח התשכ"א, עמ' 178; התש"ס, עמ' 110.

הודעה בדבר הוצאת חבר מן הלשכה

לפי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

אני מודיע בזה, בהתאם לסעיפים 69(א) ו-72 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, כי בית הדין המשמעתי המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב בשבתו ביום י"ח בתמוז התשס"ב (28 ביוני 2002), בתיק בד"מ 54/02, החליט להטיל על עורך הדין אליהו לוצקי, ת"ז 007279748, רישיון מס' 4299, עונש של הוצאה מן הלשכה.

תוקף ההוצאה מן הלשכה מיום כ' בתמוז התשס"ב (30 ביוני 2002).

כ"ח באלול התשס"ב (5 בספטמבר 2002)

(חמ 94-3)

סמואל שמואל

סגן ראש לשכת עורכי הדין

סי"ח התשכ"א, עמ' 178; התש"ס, עמ' 110.

הודעה בדבר השעיית חבר מן הלשכה

לפי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

אני מודיע בזה, בהתאם לסעיפים 69(א) ו-72 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, כי בית הדין המשמעתי המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב בשבתו ביום א' באב התשס"ב (10 ביולי 2002), בתיק בד"מ 49/02, החליט להטיל על עורך הדין יעקב ניר, ת"ז 051083657, רישיון מס'

סי"ח התשכ"א, עמ' 178; התש"ס, עמ' 110.

ילקוט הפרסומים 5118, א' בחשון התשס"ג, 7.10.2002

רשות ההגבלים העסקיים

17-9-02 ירושלים,
תיק מונופול 1382

לכבוד
גבי עליזה רוזן
הממונה על חקיקת משנה
משרד המשפטים
רחוב צאלאח א-דין
ירושלים

הנדון: הכרזה על קיום מונופולין

הנני מתכבדת להעביר אליך הכרזה על קיום מונופולין לפרסום ברשומות לפי סעיף 26 לחוק
ההגבלים העסקיים התשמ"ח 1988.

בברכה,

צפורה נחמו, עו"ד
רשמת הגבלים עסקיים

רשות ההגבלים העסקיים

הכרזה בדבר קיום מונופולין

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988¹ (להלן: "החוק"), אני מכריז בזאת על קיומו של מונופולין כדלקמן:

בעל המונופולין

כימיקלים לישראל בע"מ

הנכס או השירות

חומצה זרחתית

חומצה גפרתית

אמוניה

פוספטים

דשנים כימיים

ברום ותרבותיו

אשלג

החלטת ההכרזה פתוחה לעיון הציבור בתיק מונופול 1382 במשרדי רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים.

דור שטרומ
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ה' תשרי תשס"ג

11 ספטמבר 2002

¹ ס"ח תשמ"ח, עמ' 128

רשות ההגבלים העסקיים

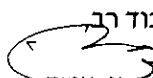
ירושלים, ה' תשרי תשס"ג
11 בספטמבר 2002

תיק מונופול: 1382
בפקס: 02 - 5633205

לכבוד
צבי אגמון, עו"ד
קרן היסוד 36
ירושלים

הנדון: הכרזה בדבר קיום מונופולין

הנני מתכבדת להעביר אליכם את החלטת הממונה על הגבלים עסקיים בדבר הכרזת מונופולין לפי
חוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988.

בכבוד רב,

צפורה נחמו, עו"ד
רשות הגבלים עסקיים

רשות ההגבלים העסקיים

הכרזת מונופולין לפי סעיף 26 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988:

כימיקלים לישראל בע"מ

בהתאם לסמכותי לפי סעיף 26 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), אני מכריז בזאת על כימיקלים לישראל בע"מ (להלן: "כ"ל") כעל בעלת מונופולין בתחומים הבאים: חומצה זרחתית, חומצה גפרתית, אמוניה, פוספטים, דשנים כימיים, ברום ותרבותיו ואשלג.

רקע

1. קבוצת כ"ל היא אשכול חברות (קונצרן), הכולל חברות הפועלות בישראל ובחו"ל בתחומי הדשנים, הכימיקלים והמטרולוגיה. מרכז הפעילות היצרני של הקבוצה הוא בישראל והוא מתבסס על ניצול אוצרות הטבע שבים המלח (אשלג, ברום ומינרלים אחרים) ובנגב (מרבצי סלע פוספט). מכל אלה מפיקה הקבוצה ומעבדת חומרים המשווקים ללקוחות ובחלקם אף משמשים ליצור מוצרי המשך נוספים על ידה.
2. פעילותה של קבוצת כ"ל מאופיינת, ככלל, בזרימת חומרי גלם ומוצרי ביניים בין חברות הקבוצה, כאשר חברה אחת מעבירה לרעותה חומר גלם, אשר מייצרת ממנו מוצר המשך, המשמש כמוצר סופי או מוצר ביניים בתעשיות המשך. במצב זה מיוחסת, מטבע הדברים, חשיבות לאכוונה הנעשית מלמעלה על ידי חברת האם שבקודקוד הקונצרן, המרכזת אצלה את הראייה הכוללת של הייצור והאספקה בכלל החברות שבאשכול.
3. רבות מהחברות שבעלותה ובשליטתה של כ"ל, מוכרזות מזה שנים כבעלות מונופולין באספקת חומרי גלם שונים:
 - (א). חברת מפעלי ים המלח (להלן: "מפעלי ים המלח") - חברת-בת בבעלות מלאה של כ"ל - מוכרזת כבעלת מונופולין באספקת אשלג.¹
 - (ב). חברת ברום ים המלח (להלן: "ברום") - חברת-בת בבעלות מלאה של כ"ל - מוכרזת כבעלת מונופולין באספקת ברום ותרבותיו.²

¹ מפעלי ים המלח בע"מ – הכרזה בדבר קיום מונופולין בתחום האשלג לחקלאות ולתעשייה (י"פ 3720, כ"ט בחשבון התשי"ן, 27.11.89, 549).

(ג). חברת רותם אמפרט נגב (להלן: "רותם") – חברת-בת בבעלות מלאה של כי"ל - מוכרות כבעלת מונופולין באספקת פוספטים וחומצה זרחתית.³

(ד). חברת דשנים וחומרים כימיים (להלן: "דשנים") – חברת-בת בבעלות מלאה של כי"ל - מוכרות כבעלת מונופולין באספקת אמוניה, חומצה גופרתית ודשנים כימיים.⁴

חלק מהחומרים נשוא הכרזות המונופולין השונות מצוי תחת פיקוח מחירים.

טעמי ההכרזה

4. כלל הוא בדיני התחרות, וכך אף לענין הכרזתו של אדם כבעל מונופולין, כי הבחינה התחרותית של מציאות עסקית ממקדת מבט בקונצרן כיחידה כלכלית מהותית אחת (single entity). חריג לכך ימצא במצב בו שתי חברות (שאינן אם ובת) פועלות כישויות כלכליות נפרדות, כל אחת על פי שיקוליה העצמאיים, שלא על פי הכוונה או תיאום מסחרי של התנהגותן, הנעשה על ידי חברת האם.⁵

5. הוראת המונופולין שבחוק ההגבלים העסקיים – סעיף 26 – קובעת כי:

"(א) לענין חוק זה יראו כמונופולין ריכוז של יותר ממחצית מכלל אספקת נכסים או מכלל רכישתם, או של יותר ממחצית מכלל מתן שירותים, או מכלל רכישתם, בידי של אדם אחד (להלן - בעל המונופולין).

....

(ו) בסעיף זה, "אדם" - לרבות חברה ובנותיה, בנות של חברה אחת וכן אדם וחברה שהוא שולט בה."

² ברום ים המלח בע"מ – הכרזת מונופולין בתחום הברוס ותרכובותיו (י"פ 3640, י"ט באדר ב' התשמ"ט, 26.3.89, 2365).

³ רותם דשנים בע"מ – הכרזה בדבר קיום מונופולין בתחום חומצה זרחתית (י"פ 3640, י"ט באדר ב' התשמ"ט, 26.3.89, 2365); פוספטים בנגב – הכרזה בדבר קיום מונופולין בתחום הפוספטים בנגב (י"פ 3640, י"ט באדר ב' התשמ"ט, 26.3.89, 2365). חברת פוספטים בנגב נרכשה על ידי חברת רותם.

⁴ חברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ – הכרזה בדבר קיום מונופולין בתחומי האמוניה, דו תחמוצת הפחמן, דשנים כימיים, חומצה גופרתית (י"פ 3867, ה' באייר התשנ"א, 19.4.91, 2205); כן ראה ביטול חלקי של ההכרזה בתחום דו תחמוצת הפחמן מיום 6.1.99 (י"פ 4719, יח בטבת התשנ"ט).

⁵ ראו למשל ערר 1/89 (מחוזי י-ם) תעשיות אלקטרו כימיות (פרוטארום) בע"מ נ. הממונה על הגבלים עסקיים דינים מחוזי, לב (6) 664; 1992 הגבלים עסקיים 3006158. בענין זה נדחתה הטענה בדבר חוסר זיקה עסקית בין כי"ל לבין חברת בת שלה, ונדחתה אף הטענה כאילו אין להתייחס למעמדה של כי"ל, באשר המחוקק לא הרחיב בחוק את תורת הקונצרן כדי לכלול בתוכה יחסים בין חברה לחברה נכדה. ויפס דברי בית הדין שם, ביחס לחברת כי"ל עצמה: "אין להניח, שבחוק הנועד לעודד תחרות ולפקח על מונופולין, יתעלם המחוקק מהמציאות הכלכלית במשק המודרני וממעמדו של הגורם השליט בתשלובת כלכלית (קונצרן) ליתן הוראות לגופים בתוך התשלובת, באמצעות השליטה העקיפה אשר הוא מחזיק בה, ואין בחוק שום הוראה השוללת הנחה זו" (פיסקה 6 לפסק הדין). דברים אלה, הנכונים אף בענייננו, מבטאים את היותה של כי"ל הישות הכלכלית האמיתית המכוונת את פעילותה של כל אחת מחברות הבנות שבבעלותה המלאה.

בהתאם לכך, בנסיבות בהן בא בפני מערך פיקוח ההגבלים העסקיים אשכול חברות, בעלות מונופולין, שפעילותן בתחום התחרות מכוונת, מווסתת ומאורגנת מראש הקונצרן – חברת האם – יוכרזו החברות הבנות יחד עם חברת האם כבעלות מונופולין לפי החוק.⁶

פעילותה של קבוצת כי"ל מאופיינת בזרימת חומרי גלם ומוצרי ביניים בין חברות הקבוצה, העוסקות לעתים באותם חומרים או מוצרים כאלה המשמשים בחברה אחת שלהן. במצב זה מיוחסת, מטבע הדברים, חשיבות לריכוז האספקה של מוצר מסויים בתוככי הקונצרן כולו, על החברות השונות בו, ולבחינת מוטת השליטה של הקונצרן כולו. בחינת התמונה בשלמותה אפשרית מנקודת מבטה של חברת האם שבראש הקונצרן, שכן רק מנקודת מבטה של זו תיפרש בפנינו יריעת האספקה כולה של הקונצרן במוצר נשוא המונופולין.

הכרזת המונופולין שבפני עוסקת במצב דברים זה.

אעיר עוד כי לבחינת המונופולין מנקודת ראותה של חברת האם חשיבות בהיבט נוסף: האכוונה הנעשית מלמעלה על ידי החברה שבקודקוד הקונצרן, המרכזת אצלה את הראייה הכוללת של הייצור והאספקה בכלל החברות שבאשכול והיכולה לווסתם כרצונה.

6. כי"ל עברה במשך השנים שינויי בעלות וכן שינויים מבניים תוך-קונצרניים: במסגרת תהליך ההפרטה, עברה כי"ל לידיים פרטיות, ונפרדה בכך ממעמדה כחברה ממשלתית (מעמד שהיה נתון לה עד אמצע שנות התשעים). נוסף על כך, ביצעה כי"ל פעולות רה-ארגון פנימיות בתוך הקבוצה, תוך שקילת אינטרסים עסקיים בראייה כלל קונצרנית.

7. כך, במסגרת רה-ארגון שערכה קבוצת כי"ל במהלך שנת 1998, יוחד כל ייצורו של דשן זרחתי בידי חברה בת של כי"ל – רותם; וכל שיווקו של הדשן הזרחתי רוכז בידי חברה בת אחרת של כי"ל – דשנים. כל זאת להבדיל מהמצב ששרר קודם לכן, כאשר שתי החברות האמורות עסקו במקביל, כל אחת, בייצור ובשיווק.

8. בנוסף לכך, ולפי החלטת הנהלתה של כי"ל למזג את פעילותה בתחום הדשנים, אוחדה במהלך שנת 2000 פעילותן של החברות רותם ומפעלי ים המלח. בשיחות שקיימו אנשי רשות ההגבלים העסקיים עם נציגי כי"ל, התברר כי מיזוגים ושינויים ארגוניים פנימיים נוספים (כגון אלה הנזכרים), נבחנים מזה זמן בהנהלת כי"ל וכי ייתכנו מהלכים נוספים דומים.

9. המצב בפני הוא, אם כך, כדלקמן: מחד – חברות הבת השונות אשר מוכרזות כבעלות מונופולין בשווקים השונים הינם כאמור בבעלותה ושליטתה של כי"ל. מאידך – מן החומר שהועבר לרשות ההגבלים העסקיים בהתאם למצוות החוק הוברר, כענין שבעובדה, כי חברות הבת בקונצרן אינן פועלות כיחידות כלכליות עצמאיות, במנותק מחברת האם, כי"ל, אלא כי

⁶הכוונה של חברה אם את החברה בת אינה המקרה היחיד בו יראו דיני ההגבלים העסקיים את הקונצרן כישות משפטית אחת לענין הכרזת מונופולין. כך לדוגמא ייתכן שתיאומים בין חברות בקונצרן, גם אם אינם בגדר "הכוונה", יצדיקו הכרזת חברה בקונצרן כמונופול בשל פעילותה של אחת.

שינויים שנעשו ואשר ייתכן ועוד ייעשו בכ"ל – בתחומי עיסוקן של חברות הבנות והיקפי העיסוק באלה, מונחים ומוכתבים מראשו של הקונצרן, לפי מדיניות כלל-קונצרנית.⁷

10. כאשר מדובר ביחסים בהם קיימת שליטה מכרעת בין החברה הניצבת בראש הקונצרן לתאגידים שבמורד שרשרת הקונצרן, ובמצב בו חברת האם מעורבת בקבלת ההחלטות הנוגעות לתחום הרלוונטי, תהא הנחת המוצא כי יש לראות בהן **ישות אחת**. במצב זה משתרעת הכרזת המונופולין לא רק על האישיות המשפטית המבצעת את האספקה בפועל, אלא על היישות הכלכלית כולה כפי שהיא מתבטאת במכלול התאגידי עליו היא מתפרשת. הכרזת המונופולין איננה תרה אך אחרי מיקומו של קו הייצור בחברה פלונית או אלמונית, אלא אחר המכלול הכלכלי העוטף את קו הייצור, עד מוקד קבלתן של החלטות הנוגעות לאספקת המוצר או השירות או לתנאיה, על כל משמעות הנובעת מאלה לגבי התחרות בשוק הרלבנטי.

11. מצב דברים זה הוא שהביאני למסקנה בדבר הצורך בהוצאתה של הכרזה זו, היינו, הכרזתה של כ"ל עצמה כבעלת מונופולין באספקת החומרים השונים בהן מוכרזות חברות הבת שבבעלותה המלאה כבעלות מונופולין. הכרזה זו נעשית במשותף עם, ולצידן של הכרזות המונופולין השונות המתקיימות בקשר לחברות הבנות בכ"ל, ואין בה כדי לגרוע מהכרזות אלה. כל זאת, בין היתר, בהתאם לסמכותי לפי סעיף 26 (ו) לחוק. סעיף זה אך בא להבהיר כי ההווה לגביה נעשית ההכרזה אינה פורמלית-יורידית אלא הווה כלכלית-מסחרית ברורה וחדה בה נבחן הקונצרן כיישות כלכלית אחת לצורך הכרזת מונופולין לפי החוק.

הערה בדבר האחריות הנגזרת מהכרזת בעל מונופולין בקונצרן

12. בשולי הדברים ראיתי להעיר הערה קצרה גם להשלכותיה של הכרזת מונופולין מעין זו על סוגיית האחריות בפלילים, במקרה של הפרת החוק, בראי סעיף 48 לחוק ההגבלים העסקיים.

13. סעיף 48 לחוק ההגבלים העסקיים מטיל אחריות בפלילים בנוסף לתאגיד עובר העבירה גם על מנהלו הפעיל, אלא אם כן הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט בכל האמצעים הסבירים להבטחת שמירת החוק:

"נעברה עבירה לפי חוק זה, בידי חבר בני אדם, יואשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה, באותו חבר בני אדם, מנהל פעיל, שותף – למעט שותף מוגבל – או עובד מנהלי בכיר האחראי לאותו תחום, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל אמצעים סבירים להבטחת שמירתו של חוק זה".

⁷ יצויין כי בתחילה טענה בפניי כ"ל כי פעילויות רה-הארגון השונות בקונצרן אינם נעשים בחכונתה של חברת האם. טענה זו נזנחה על ידי כ"ל בהמשך, וכך גם עלה ממסמכי התברה.

14. שאלה מתבקשת היא, אם במקום בו הורם המסך בין חברה אם לחברה בת לצורך הכרזתה של החברה האם כמונופול, כפי שנעשה במקרה זה, יורם המסך גם לעניין האחריות הפלילית על פי סעיף 48 לחוק ההגבלים העסקיים. לאמור, באלו נסיבות (אם בכלל) יחובו בפלילים מנהליה של כ"ל, בגין עבירה שנעברה על-ידי חברת-הבת.

15. אין זה המקום לבחון את כל היבטיה של שאלה זו. אומר רק זאת: אין זה מובן מאליו כי מקום בו הורם המסך בין החברה האם לחברה הבת מכח דוקטרינת ה- single entity לצורך הכרזתה של החברה האם כמונופול, יורם המסך גם לעניין האחריות הפלילית שלפי סעיף 48 לחוק ההגבלים העסקיים. סעיף זה כולל בחובו דרישה בדבר קיומו של "מנהל פעיל, שותף או עובד מנהלי בכיר האחראי לאותו תחום". נראה לכאורה, כי כל עוד לא התקיים יסוד כאמור באדם המכהן בחברה האם, אין בהכרזת החברה האם כמונופול, כשלעצמה, כדי ליצור את הזיקה הנדרשת מכח סעיף 48 הנזכר. מאידך גיסא, יש לזכור כי אין המונח "מנהל" מצומצם אך לתוארו הפורמלי של אדם בתאגיד והוא מקיף כל מי שממלא להלכה או למעשה תפקיד של מנהל בחברה.⁸

סוף דבר והכרזה

16. נוכח האמור לעיל ובתוקף סמכותי לפי סעיף 26 לחוק ההגבלים העסקיים, אני מכריז כדלקמן:

- על כ"ל ומפעלי ים המלח כעל בעלות מונופולין בתחום האשלג.
- על כ"ל ורותם כעל בעלות מונופולין בפוספטים וחומצה זרחית.
- על כ"ל ועל ברום כעל בעלות מונופולין בתחום הברום ותרבותיו.
- על כ"ל ועל דשנים כעל בעלות מונופולין בתחום האמוניה, החומצה הגופרתית, הדשנים הכימיים והדשן הזרחתי המוצק.

17. הודעה על ההכרזה תימסר לחברות וכן תפורסם ברשומות.

כ"ל רשאית לערור על הכרזה זו לבית הדין להגבלים עסקיים בתוך 30 יום ממועד קבלת הודעה בדבר קיומה.

דור שטרומ

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ה' תשרי תשס"ג

11 ספטמבר 2002

⁸ ראו הגדרת "נושא משרה" בסעיף 1 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.